

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: _____

Cím: *A főváros szomszédai*

Forrás: *Budapesti Hirlap*

Bp.
(Hely)

1930. I. 10.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *325.331*

Hely

Idő *"1930"*

Személy

Helvszám

A FŐVÁROS SZOMSZÉDAI

Pest vármegye főispánja egy deputáció fogadása alkalmával egy számot említett ma, amely bizonyára élénken meglepte azokat, akiknek nem hivatása az, hogy a népesedési statisztikájával foglalkozzanak. Azt mondta Preszly főispán, hogy Budapestnek közvetlen közelében nem kevesebb, mint háromszázezer ember él, — hogy pedig ennek a közvetlen közelségnek mi a mértéke, azzal körülbelül mindannyian tisztában vagyunk. Azokról a városokról, községekről és egyéb közigazgatási alakulatokról van szó, ahová épp úgy kicsapódik a fővárosi élet hullámverése, mint ahogy azok is közvetlen befolyással vannak a mi életünkre, ami főképpen közlekedésügyileg fejeződik ki, — ahová tehát elvisz a villamos, vagy a helyi érdekű vasut, vagy ma már valami autóbuszjárat. Egy kitűnő tanulmányban olvastuk legutóbb, hogy tévedés Budapest életét csupán annak a tömegnek életnyilvánulásaként felfogni, melyet a közép-ponti városházáról közigazgatnak, mert a főváros gazdasági, kulturái, társadalmi életének épp oly ható tényezője a pestkörnyéki városok lakossága, mely kenyerét itt keresi meg, vagy jövedelmének egy részét itt költi el, ide jár szórakozni és kétségtelen, hogy a tömeghangulatok kialakulására is e szerint közvetlen hatással van.

Ez a háromszázezres szám imponáló,

főképpen, ha Budapest népességével hasonlítjuk össze. A főváros lakosainak száma a legutóbbi, 1929. évi statisztika szerint 984.738 volt. De ez az összehasonlítás, megtoldva a további adatokkal egyebet is mond. Az egyik adat az, hogy a környék népessége éppen a háború utáni években növekedett meg nem várt mértékben, a másik pedig, hogy a főváros népességi szaporodása viszont éppen ezekben az években veszített abból a lendületből, amelynek jobb időkben tanúi voltunk. Hiszen a milliós főváros már a század elejének is olyan álma volt, amelynek könnyű megvalósulása egészen valószínűnek látszott. Budapestnek már 1900-ban 733.358, 1910-ben 900 ezer lakója volt — és ma sincs egymillió. A múlt század utolsó évtizedében csaknem egy-negyedmillió volt a szaporodás, a most lezárult évtizedben: alig ötvenezer. Percentszámban kifejezve, bizony, eléggé vigasztalan.

A probléma megfejtése tehát adva van. A városba tódulás olyan jelenség, mely közös vonása ma csaknem valamennyi európai országnak, nálunk pedig az utóbbi években egyenesen nem kívánatos méreteket öltött, annál inkább, mert hiszen olyan vidéki osztályokat és gazdasági kategóriákat is kikezdett, amelyeknek elvándorlása és szakítása ősi foglalkozásukkal sem szociálpolitikai, sem gazdasági nézőpontból nem kívánatos. Am nem

valószínű, hogy ezek a kirajzások azért indultak volna meg és történnének ma is, mert az ilyen vidéki elkíváncozók végső vágya Rákosszentmihály, Gödöllő, Cinkota, vagy Rákospalota volna. Mindezek Budapestre akarnak jönni és azért rekednek meg a perifériákon, mert a fővárosban, ha találnak is foglalkozást, nem találnak lakást. A budapesti lakásinség és zsúfoltság magyarázza meg a környék gyors fejlődését, amit még növel a fővárosból való, fokozódó kirajzás is. Az itteni kedvezőtlen lakásviszonyok kényszerítik a középosztálynak is jelentős részét, hogy a környéken keressen megfelelőbb lakást azért a pénzért, amiért itt nem kap.

Háromszázezer ember a közvetlen közelében a fővárosnak: ez mindenesetre nagy tétel, amivel bizony, mint adott ténnyel, többet kellene foglalkoznunk, mint amennyit foglalkozunk. A pesti ember, akinek az élete különben rendszerint a legszűkebb a lakása és a hivatala, gyára, üzlete, munkahelye közötti területen zajlik le, egyáltalában nem ismeri Pest balparti környékét, az nem is érdekli, tulajdonképpen valami rendetlen, sivár és szegényes telepnek gondolja. Pedig, hogy valójában mi ez a periférikus rész, azt senki nem tudná szociográfiailag meghatározni, mert nincs is egységes jellege. Az említett okoknál fogva össze-vissza rakódtak le az ipari munkástelepek, mezőgazdasági és kertgazdasági telepek, kispolgári és tisztviselőtömbök, sőt nyaraló és villarészek. A legtöbb helyen kialakult egy eleven centruma a városi, vagy községi életnek, másutt ez sincs és olyan széttagoltsággal és elszóródottsággal találko-

zunk, mely az alföldi tanyarendszerre emlékeztet.

Ezzel a hatalmas pestkörnyékkal többet kellene foglalkozni — két okból. Az egyik az, hogy bizony egyáltalában nincs olyan állapotban, amelyben a főváros közvetlen közelében lennie kellene. Ha Budapest építkezése és társadalmának topográfiai eloszlása rendszertelenül történt, még rendszertelenebb, önkényesebb, minden szabályt és célszerűséget negligáló volt a környékbeli település — és jórészt még ma is az. „A környéken, — mondja Preszly főispán — 300 ezer ember él akiknek teljesen rapszódikus volt a letelepülésük. Még az előfeltételek sem

voltak meg. A legtöbb helyen nem volt vízvezeték, világítás, kórház, nem voltak utak és iskolák. A lakosság mégis amerikai méreteken nőtt és a közigazgatásra lehetetlen feladatot hárított.“ Ma is úgy van, hogy a pestkörnyéki embernek esetleg órajárásnyira kell mennie olyan hivatalba, amelynek párja esetleg ott van a szomszédjában, de ő nem ahhoz tartozik és vendéglőbe, vagy kávéházba is — már egy más közigazgatási kerületbe jár.

A másik ok pedig, amiért fokozottabb figyelmet érdemel Pestkörnyék a maga 300 ezer lélekszámával, az, hogy, mint mondtuk, közvetlen részese a főváros politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális életének, amikor pesti célkitűzésekről, közhangulatról és közvéleményről beszélünk, ebben akarva, akaratlanul is benne van ez a 300 ezer ember, sőt voltak emlékezetes eseményeink, amelyekben létezésé-